

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri ilimiz Depin mevkiinde faaliyet gösteren Hakkâri İl Özel İdaresine ait asfalt üretim tesisinde etkin bir filtreleme sisteminin bulunmadığı, bu nedenle üretim sürecinde ortaya çıkan yoğun toz, duman ve partikül emisyonlarının atmosfere kontrolsüz biçimde yayıldığı yönündeki iddialar kamuoyunda ciddi kaygılara neden olmuştur. Yurttaşlar tarafından paylaşılan ve tarafımıza iletilen bilgi ve görüntüler, tesisten yayılan yoğun emisyonların çevredeki yaşam alanlarını, bitki örtüsünü, tarım arazilerini ve hava kalitesini olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır.

Hakkâri; yüksek dağ ekosistemleri, endemik bitki türleri, zengin biyolojik çeşitliliği, su kaynakları ve yaban yaşamıyla Türkiye'nin en önemli doğal alanlarından biridir. Böylesine hassas bir coğrafyada kamu eliyle yürütülen faaliyetlerin çevresel etkilerinin bilimsel ölçütlere göre denetlenmesi ve doğaya zarar vermeyecek şekilde yürütülmesi kamusal bir sorumluluktur. Asfalt üretim tesislerinden atmosfere yayılan PM10 ve PM2.5 gibi partikül maddelerin uzun süreli maruziyet halinde solunum yolu hastalıkları başta olmak üzere birçok sağlık sorununa neden olduğu bilimsel çalışmalarla ortaya konulmuştur. Bunun yanında kontrolsüz emisyonlar, toprağın verimliliğini azaltmakta, su varlıklarını kirlletmekte, biyolojik çeşitliliği olumsuz etkilemekte ve ekolojik denge üzerinde kalıcı tahribat yaratmaktadır.

Anayasa'nın 56'ncı maddesi herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını güvence altına almakta; çevrenin korunmasını ve kirlenmesinin önlenmesini devletin temel görevleri arasında saymaktadır. 2872 sayılı Çevre Kanunu ile Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği ve ilgili çevre mevzuatı da kirlenmenin kaynağında önlenmesini, emisyonların sınır değerler içerisinde tutulmasını ve gerekli teknik önlemlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır. Kamu kurumlarının bu yükümlülüklerden muaf tutulması hukuken mümkün değildir.

Öte yandan Hakkâri'de uzun süredir halkın demokratik iradesi yerine merkezi idarenin atadığı kayyım yönetimi altında kentin altyapı, üstyapı, ulaşım ve çevre hizmetlerine ilişkin sorunların giderek derinleştiği yönündeki eleştiriler kamuoyuna yansımaktadır. Yurttaşlar bir yandan demokratik temsil haklarının fiilen ortadan kaldırılmasının sonuçlarını yaşarken, diğer yandan en temel kamusal hizmetlere erişimde ciddi mağduriyetlerle karşı karşıya bırakılmaktadır. Halkın iradesinin yok sayılmasıyla başlayan bu anlayışın, kamusal hizmetlerin yetersizliği nedeniyle adeta bir hizmet gaspına dönüşmesi kabul edilemez.

İl Özel İdaresinin asli görevleri arasında kırsal altyapının geliştirilmesi, köy yollarının iyileştirilmesi, çevrenin korunması ve yurttaşların yaşam kalitesinin yükseltilmesi yer almaktadır. Buna rağmen kamu kaynaklarıyla işletilen bir tesisin çevreyi kirlettiği yönündeki iddialar, kamu yönetiminin çevreyi koruma yükümlülüğüyle açık biçimde çelişmektedir. Doğa yalnızca ekonomik faaliyetlerin yürütüldüğü bir alan değil; bütün canlıların ortak yaşam alanıdır. Kamu politikalarının ekolojik dengeyi, halk sağlığını ve gelecek kuşakların yaşam hakkını esas alması hukuk devleti ve kamu yararı ilkesinin gereğidir.

Bu nedenle Hakkâri İl Özel İdaresine ait söz konusu asfalt üretim tesisinde çevre mevzuatına uygun filtreleme sisteminin ivedilikle kurulması, çevresel etkilerin bağımsız ve bilimsel yöntemlerle incelenmesi, oluşan zararın kapsamlı biçimde tespit edilmesi, ihmali veya kusuru bulunan sorumlular hakkında gerekli idari ve hukuki işlemlerin başlatılması ve Hakkâri'nin doğal yaşamını, ekolojik varlıklarını ve yurttaşların sağlıklı çevrede yaşama hakkını güvence altına alacak tüm tedbirlerin gecikmeksizin hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1. Hakkâri İl Özel İdaresine ait Depin mevkiindeki asfalt üretim tesisinde çevre mevzuatının zorunlu kıldığı filtreleme ve emisyon kontrol sistemleri mevcut mudur? Mevcut değilse bunun gerekçesi nedir?
2. Söz konusu tesis son bir yıl içerisinde kaç kez çevresel denetime tabi tutulmuştur? Bu denetimlerde hangi aykırılıklar tespit edilmiş, hangi yaptırımlar uygulanmıştır?
3. Tesisten atmosfere yayılan emisyonların PM10, PM2.5 ve diğer kirletici parametreler bakımından sınır değerleri aşıp aşmadığına ilişkin Bakanlığınızın elinde bulunan güncel veriler nelerdir?
4. Tesisin faaliyetlerinin Hakkâri'nin ekolojik yapısı, biyolojik çeşitliliği, tarım alanları, su varlıkları ve yaban yaşamı üzerindeki etkilerine ilişkin herhangi bir bilimsel araştırma veya çevresel etki incelemesi yapılmış mıdır?
5. Depin ve çevresinde yaşayan yurttaşların maruz kaldığı hava kirliliğinin halk sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınız tarafından yürütülen herhangi bir çalışma bulunmakta mıdır?
6. Söz konusu tesiste çevre mevzuatına uygun filtreleme sisteminin ivedilikle kurulması yönünde Bakanlığınız tarafından herhangi bir işlem tesis edilecek midir? Edilecekse takvimi nedir?
7. Çevre mevzuatına aykırı uygulamalar nedeniyle oluştuğu iddia edilen çevresel zararların giderilmesine yönelik herhangi bir rehabilitasyon programı hazırlanacak mıdır?
8. İhmali veya kusuru bulunan kamu görevlileri ile sorumlular hakkında idari ve adli süreç başlatılacak mıdır?
9. Hakkâri genelinde kamu kurumlarına ait çevresel risk oluşturan tesislerin denetlenmesine yönelik kapsamlı bir çalışma planlanmakta mıdır?
10. Yurttaşların sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının korunması amacıyla Hakkâri'de hava kalitesinin sürekli izlenmesini sağlayacak bağımsız ölçüm ve izleme sistemi kurulacak mıdır?